„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин., на пола године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 39. У Новом Саду у петак 10. марта 1889. ГОДИНА XXIV.

НОВИ ПОКОРИ.

Из Будимпеште стижу гласови о новим покорима. Не зна се, где је било горе, дал у сабору, у саборском ходнику, или на улици.

У сабору је посланик Етвеш пребацио министар-председнику, да због неких 23.000 форината нису чисти послови; у саборском ходнику је посланик владине странке Рохонци пуцао на једног ђака, а на улици је због тог било и опет метежа, да се морала умешати и војска.

И опет је јасно избило на видик, да се узнемирени духови нису сталожили. Изишло је на видик да левица хоће у сабору по сваку цену да обори министра Тису; изашло је на видик, да неки чланови сабора носе у саборској седници револвере, ма да је то забрањено; изашло је на видик, да је огорчење између владе и опозиције достигло вршак.

На ново се покренуо метеж и то у такој мери, да се неће скоро сталожити. Ми без сумње идемо на сусрет новим борбама како у сабору, тако и по будимпештанским улицама. Какав ће бити крај, то се не да рећи.

Па шта је повод томе? Да л' заиста §. 25. новог обранбеног закона. Главни повод није! Посланик Полоњи говорио је пре неки дан у сабору о том, па једва је додирнуо тај параграф, него нападе на неправду, која данас влада, нападе на прошле изборе саборске, те је доказивао, да су многи посланици изабрати не вољом бирача, него разним другим средствима. У томе и јесте ствар. У народу је незадовољство, а опозиција је употребила прилику да најснажније нападне владу, те се служи средствима, каквим се до сад није служила. Она то чини, јер држи да има права чинити према већини, која није законито изабрана, а већина се опет позива на своју множину, те жестоко одбија нападе мањине. То је заоштрило ствар и изазвало ово жестоко трење и овај метеж, који данас видимо.

Ми хоћемо да кажемо то, да ће првом приликом и опет долазити до исто овако огорчене борбе, какву данас видимо. Није томе узрок само овај закон, о коме се данас претреса, јер ће и код сваког другог закона бити то исто. Опозиција је изгубила свако поштовање према владиној странци; опозиција држи, да владина странка влада силом; а владина странка сматра као безобразлук, што хоће данашња саборска мањина да дође на управу. Кад дотле дође — онда је овако огорчена борба појмљива. Како ће се свршити, то је питање. Тиса мора скорим или одступити, или употребити најстрожије мере да се одржи. Како ће се све то свршити, видеће се скорим. Ми би рекли, да су му дани избројани.

Овде износимо извештај о најновијим покорима у сабору, саборском ходнику и на улици:

* * *

У саборској седници од 7. марта рекао је посланик Карл Етвеш међу осталим ово: „Министар-председник Тиса продао је године 1883. неко своје добро у бихарској жупанији Абрахаму Шварцу за 200.000 фор. Но начињен је само привремен уговор. Годину дана доцније, поче се говорити о железници, која ће се градити на левој обали Кереша и која железница стоји у свези с тим имањем. На то је министар-председник са Шварцом направио коначан уговор. да Шварц има дати 200.000 фор. за речено добро, ал ако се сагради железница оном страном, онда министар Тиса добија још 23.000 форината. Та се железница саградила и министар Тиса добио је оних 23.000 фор. Право на градњу те железнице добио је Мориц Паја и дружина. Држава је дала Мориц Паји приномоћи 300.000 форината, бихарска вармеђа 700.000 форината, под другим именом дала је влада још 390.000 форината и осим тога 300.000 као зајам за набавку возног материјала. Држава је дакле грдне жртве принела да се сагради та железница, а министар-председник је имао од те железнице хасне 23.000 фор. С тога пита министар-председника:

Јел министар-председник био при оним министарским саветовањима кад је решено да се гради горња железница и да се Мориц Паји и дружини даде ополика, необична припомоћ?

Јел министар-председник као приватан човек подигао 23.000 фор. у то име, да ће горњу железницу предати саобраћају. Јел вољан министар-председник односно министар грађевина, да сва акта која се односе на то, изнесе пред сабор.“

Док је Етвеш ово говорио крајња опозиција је клицала, а владина странка је дигла ужасну ларму.

Министар-председник одговорио је одмах, те рече, да он није никад имао своју личну корист у виду. Он је учествовао у договору кад се решило питање да се гради железница, но та је железница била нужна по државу. И зар да је био против те железнице, само зато, што је случајно и он имао користи отуда? То нема смисла. Напослетку рече: Слабо је политичко оружје у оних, који морају да дирају у поштење својих политичких противника.

Министар Барош је у највећем узбуђењу говорио, да нема примера, да је ко год у угарском сабору овако дирао у поштење министра председника. То је срамота. Поштење министар-председника Тисе је ван сумње, била би увреда, кад би га ко покушао бранити.

Етвеш се не задовољава с тим одговорима. Он вели, да поступак министар-председника није био уместан. Кад је био његов интерес у питању, није требао као министар-председник ништа да решава у тој ствари. Упада у очи, зашто се баш тој железници доделила толика припомоћ.

Већина, па чак и неки из умерене опозиције задовољише се с одговором министар-председника, а посланик гроф Стеван Карољи тражио је, да сабор изрече, да одбија свако сумњичење против министар-председника Тисе. Већина је хтела то усвојити, но није дошло до гласања, јер је сам министар Тиса одустао од тога.

* * *

Саборска седница завршила се у највећој раздражености и посланици и публика поврвише кућама, кад се у саборском ходнику зачу прасак из револвера. Наста ужасна врева. „Пуцали су!“ „Убише човека!“ то су били усклици из силних грла.

Ево шта се догодило: Један млад ђак силазио је са саборске галерије, те пролазећи поред неких посланика очеше се о посланика Емериха Иванку.

Емерих Иванка му подсмејом подвикне: „Но младићу, приредите сад Етвешу бакљаду.“ Младић на то одговори: „То ћемо и учинити, па ћемо и министар-председнику приредити бакљаду, ал — с лојаним свећама.“

Шта је за овим било, о томе се разно прича. Извесно је, да је посланик Иванка рекао нешто ђаку. На то је ђак оштро одговорио, те је заузео претећи положај, кад посланик Рохонције скочи између ђака и Иванке, зграби ђака за гушу и ћуши га. Ђак ту врати ћушку а Рохонци потегне револвер и рани ђака у ногу.

Ми ћемо овде изнети, како тај ђак прича целу ствар, а како Рохонци. Ђак, реалац, Коламан Саморзил прича: „Кад сам излазио из сабора чујем где посланик Иванка с подсмејом вели: „Но, сад треба Етвешу да приредите бакљаду!“ Ја се на то окренем и рекнем: „Биће и Тиси бакљаде ал с лојаним свећама“. Кад сам то рекао очепао сам био већ за врата, јер владини мамелуци почеше на ме викати: „Свињо“, обешењаче и т. д. Но пре но што изађох напоље, ступи посланик Иванка преда ме и повиче: „Шта сте ви? ђак или новинар?“ — „Ја сам ђак“ рекох му одсечно, но одмах за тим додадох „нисам вам дужан одговарати“. На то се залете на ме посланик Рохонци и пре но што сам се окренуо, удари ме три пут руком по образу. Ја на то подвикнух: „Ко је тај, који ме је ударио?“ и ћуших га, што сам већма могао. То сам био дужан учинити и као војник (једногодишњи својевољац) и као човек.

Но чим видеше владини посланици, да сам ћушио Рохонција, они полетеше на мене, те ме стадоше бити штаповима и песницама са свију страна, да ми је на послетку пошла крв на уста. Тако су ме ударали два минута, кад Рохонци истрже револвер, залете се на ме и рани ме у ногу. Ја викнух, да сам рањен, но мене држаху непрестано две слуге, а господа посланици ме рањеног удараху, међу њима два млада грофа Андрашија.

Једва је квестор ослободио младића. Позваху полицију, која хтеде ђака да затвори, но неки посланици из опозиције, кад видеше, да је рањен, узвикнуше: Прво нек дође доктор, па онда полиција

Председник сабора даде одвести ђака у побочну собу и тамо га је испитао. Шта је ђак причао, о том смо већ рекли, а Рохонци је причао председнику ово: Ја посланика Иванку и не познајем лично. Видео сам само оног младог човека, где се устремио на Иванку да га дочепа, те се умешам и одгурнем га на страну. Може бити, да сам га том приликом лако ударио по лицу. Ђак ме је на то ћушио. Разљутим се на тај безобразлук, машим се у џеп за револвер и пуцах на њега.“

Док је био тај покор у ходнику, беше ужасна ларма. „Убијце! Убише једног ђака!“ хорило се на улици. Свет се силан слегао, те поче викати против владине странке. У ходнику су посланици из опозиције викали: „То је било убијство, ал од сад ћемо и ми с' револверима долазити у саборске седнице“.

Рохонци је викао: „Није то било убијство већ обрана у нужди. Ћушио ме је.“ На то се диже још већа дрека: „Недостојно! Мучки нападај! Пуцају у сабору!“

Посланик Рохонци ван себе, извади поново револвер, те га је упр'о у груди посланику Садовском и још неком посланику крајње левице, јер су му обојца пребацивала.

У највећем метежу изађе министар-председник Тиса са својим сином на улицу. Кад га је угледао свет поче викати: „Ово је главни убијца! Треба да га убијемо! Доле с њим!“ Министар-председник блед и дршћући журио је да се дочепа својих кола и скочи унутра, за њим његов син. Но светина је отворила с обе стране врата од кола. Беше то страшан тренутак. Из стотину грла захори се: „Извуците га напоље!“ — Тада је кочијаш ошинуо по

ЛИСТАК.

КРЧМАР МИЈАТ.

(Слика из личког народног живота.)

Док је постојала војничка крајина и у њој чисто војева управа, није се нико отимао, да буде бирташ. Бирташи нису били никаква „хонорација“, него су их сматрали, као просте крајишнике, и кад се год прохтело господину капетану, поручнику или надпоручнику, то је могао сваке среде, ил кад су држали тако-зване „рапорте“, бирташу ударити по 25 батина. Ту се није трошило много речи, а још мање хартије, него би се на просто осудило, да му се удари 25 тољага и то се одмах и извршило. Апелације није било, нит се бирташ могао правдати.

Уз то, што су бирташи били изложени батинама и затвору, било је још узрока, за што су се крајишници устручавали, да буду бирташи. Војева управа све је бирташу таксирала, и на све тако ниску цену ударала, како је то господи официрима, подофицирима, као и сеоским старешинама у рачун долазило. На вратима крчме стојала је увек прилепљена цедуља, а на њој је било означено: пошто се продаје вино, месо и остало. Сваки бирташ морао је радити на штету, па како је било доста муштерија, који су на вересију пили, а нису никад плаћали, нит платити хтели, то је скоро сваки бирташ пропасти и до краја осиромашити морао.

Не осврћући се на све те околности: на батине, затвор, јефтину и опредељену цену вина, опет се налазило појединих крајишника, који су бирташили, и док је један пропао, то се други нашао, који је његово место заузео, и то је све редом ишло, док најпосле није војничка крајина коначно укинута.

С укинућем војничке крајине умножиле су се крчме у Лици, а у местима, где је пре само једна крчма била, ту их је заметнуто до осам и десет. С укинућем војничке крајине, умножиле су се крчме а умножило се и пићe и пијанство. Осим на месо, нису на друго таксу ударали, и свак је могао да вино и друго по вољи продаје.

Да се општине користе и да више дохода буде, то је власт дозволила, да по селима и на сваком месту могу крчме бити, које су морале неку пристојбу за право точења пића општини платити, а осим тога уведена је посебна потрошарина, као што је и влада порез определила, ког је бирташ, као обртник платити морао.

Све је то допринело, да је бирташ доста велику своту платити морао, јер кад се све скупа узело, то се доста и превише набрало. Влада се није освртала на народ, као што ни општине нису биле свесне и способне, да предвиде, каква ће то несрећа за народ бити, што се крчме умножавају, а народ се пићу одаје и коначно пропада. Општински начелници били су више мање све прости људи, бивши крајишници, подофицири или козари, а понајвише и сами бирташи. Ако је општински начелник уједно и бирташ, то је тек онда добро пазарио и његова крчма била је увек пуна света, који је пио и трошио. Ту часте сељаци већнике, пандуре и другу општинску опанчарску госпоштину и у крчми господина начелника све се свршава.

Влада није се ништа бринула, а општине су потпомагале, да буде више крчми и да се више вина попије. Општина је била задовољна, што је од крчама добијала неку своту новаца, с којим се могло начелнику, бележнику и пандурима плата исплаћивати, јер су од бирташа могли лакше све наплатити, него што је народ порез и прирез платити могао. Народ као народ, радо се предаје и штетном обичају.

У селу Л. где је уједно општина, било је неких седам крчмара, понајвише сељака и сељачких крчмара. Само једна је мало лепше уређена за господу, која су у месту и која би онамо долазила, и пролазила. Све те крчме радиле су добро и продавало се доста вина, па опет су бирташи редом пропадали.

И старцу Мијату прохтело се, да буде крчмар и да опроба срећу. Некако је скрпарио 300 фор. и дошао у Л. да отвори крчму. Најмио је кућу у којој је и пре њега крчма била, и у којој је неколико бирташа до краја пропало. Старац Мијат није рачунао како ће и он пропасти, него је мислио како ће се помоћи, а уз све то увек вино пити и весео бити.

Он се већ из свог села доселио, а своју кућу и земљу своме сину оставио, да ради и тежачи. У Мијатовој крчми чује се увек галама и певање, а винари често догоне вино и све то старцу Мијату прелевају. Нешто им плати, а нешто му даду на почек. Старац Мијат увек је, ако не баш пијан, а оно мало весео, разговорљив и њега би многи слушали, кад би причао о Јелачићу бану, мађарској буни и како је он у војсци бановој био сережанин, како је у Бечу био, кад су га узели и најпосле како су им дозволили да могу два сахата по Бечу пљачкати. Мијат је причао, како је у једној кући на зиду нашао велики сат, који је баш у онај час неколико сахати ударио, а колико је год пута сат ударио, толико је пута из истог сата кукавица закукала, и то баш као права кукавица. Старцу Мијату смилио се тај сат, па мислећи, како тај сат као неко чудо, много новаца вреди, није тражио како би још што друго од вредности уграбио, него скине онај сат са зида, замота га у неку мараму, па хајде с њим у логор, где су му други другови били.

коњима, те одјури из метежа. Дивља вика и клетве пратише министар-председника.

Дуго је стајала гомила пред саборницом, и тек кад дође полиција на коњима и пешке и кад су неки посланици из опозиције преклињали свет да се разиђе, разишао се он у малим гомилама.

* * *

Врло је појмљиво, да су се у вече искупили сви посланици у својим клубовима, те решавали шта да чине. Крајња левица је закључила, да у првој седници поведе разговор о Рохонцију и његовом пуцању. Уједно ће посланици Садовски и Вечеји тужити се на то, што је владин посланик Рохонци упирао и на њих револвер. Једно изасланство ђака било је у клубу те странке и у клубу умерене опозиције. На оба им места рекоше, да ће посланици опозиције бранити сабор и публику од револвера посланика владине странке.

Умерена опозиција решила је у свом клубу, да се прво тачно обавести о томе, како је ствар текла, те ће после достојно заузети се за оно што је право.

И посланици владине странке састадоше се да решавају шта ће и како ће. Посланици, који су тамо били присутни осудише поступак Рохонција, и сачекаће да чују, какав ће извештај поднети председник сабора о том. У главном закључише, да буду за то, да сабор изабере један одбор, који ће тачно испитати целу ствар.

Неки посланици из опозиције тврде, да су последње време посланици владине странке ишли у сабор са револверима и гвозденим справама за песничање (боксерима) те ће се и та ствар изнети пред сабор.

* * *

Могло се предвидети, да ће оно, што се догодило преко дана, бити од последица у вече. Тако је и било. Пред вече се састаше око 600 ђака у музејској башти. Тамо се договараху о томе: шта да раде и на који начин да траже задовољење, што им је један друг онако мучки нападнут. Решише после дужег саветовања, да изашљу изасланике посланицима опозиције, те да их моле да се заузму за њиховог друга, а нуз то решише и то, да истог вечера приреде посланику Рохонцију мачију музику.

Ђаци пођоше улицом и за час се искупи гомила која је бројала преко хиљаду људи. Прво су прошли поред „нацијоналне касине“, којој је члан и Рохонци. Тамо су викали: „Доле с убијцом!“ За тим су отишли до куће, где је стан Рохонцијев, те су ужасно лармали. Викали су: „Где је убијца! Напоље с њим!“ Онда су отишли до клуба владине странке где су викали: „Доле с Тисом! Доле с партијом убијца!“ После су још отишли пред оба клуба опозиције, где су викали: „живео!“

На путу, пред клуб владине странке дочекала је светину полиција, но нико се не разбеже, но цела руља се окрете и оде само даље. Кад су демонстранти и по други пут дошли пред клуб крајње левице, наишли су на војску која је изашла пред њих натакнутим бајонетима. Понегде почеше демонстранти разбијати прозоре. Мало лепим мало силом разбише се демонстранти, јер су ђаци изјавили, да је њима сад доста, они су учинили, што су за данас хтели и не примају за даље посљедице одговорност. Но кад се ђаци већ разиђоше, многи грађани и грађанке шеташе се оним крајем и били су толико огорчени, да су викали: „Убијце! Доле с њима!“ Целог тог вечера није нико уапшен нит рањен. Војска се већ у 9 сати могла повући у касарне а у 10 сати био је свуда мир.

* * *

Сутра дан, у среду, била је саборска седница. Још пре седнице стојала је велика множина света пред саборницом. Ту је дочекивала опозиционе посланике са „живео!“, а кад је Тиса дошао поче викати: Доле с њиме! У ходнику се сукобио посланик Полоњи (опозиција) са послаником др. Крајчиком (владин). Полоњи је пребацио нешто Крајчику, а овај изгрди Полоњија. О тој ће ствари имати сабор у тајној седници решавати.

Кад је председник отворио седницу, прочита се Рохонцијево писмо управљено на председника. У писму Рохонци вели, да је јучерањим догађајем његов посланички имунитет повређен, те моли председника, да ту ствар упути имунитетном одбору. Даље моли, да га сабор изда суду и да се суду оставе одрешене руке у његовој ствари. Он се међу тим решио да оде из Будим-Пеште и да оде у свој срез (турско-бечејски) док се ствар не сврши. То јавља, да знају где је, ако га устребају.

За тим посланик Ирањи поднео у тој ствари предлог: да сабор закључи, да од суда очекује, да ће у горњој ствари одмах повести истрагу и по закону и правди донети пресуду; да сабор изабере одбор од девет лица, или упути имунитетни одбор, да потанко извиди и испита ствар и о томе тачан извештај сабору поднесе. Министар Тиса пристаје на другу тачку предлога, само да се не бира засебан одбор, него да се ствар преда имунитетном одбору. Међу тим је одлучно против прве тачке. То би била увреда по суд, да га сабор упућује, да поступа строго по закону.

Б. Орбан прича шта је јуче видео и чуо. Кад је дошао у ходник видео је, како се посл. Иванка уз помоћ једног полицајца вуче са једним младићем. У том тренутку видео је даље, како посл. Н. Бонца штапом, а посл. Бети боксером туку тог младића. Председник га опомиње, да говори истину. Орбан вели: Могу се на то заклети. Полоњи вели, да је и он видео, како туку оног младића. Орбан наставља даље и вели, да је одмах за тим чуо пуцањ; уплашио се, јер је мислио, да су пуцали на Тису (смеј у сабору), но у том часу видео је револвер у Рохонција, а из цеви се још пуши. Чуо је, како је посланик Садовски рекао Рохонцију: Дакле, господа иду већ и с револверима у саборницу! „И вас ћу убити!“ — био је Рохонцијев одговор. Садовски запита: А за што? Рохонци одговори: „Ако ме будете ћушили, убићу вас!“ Вели, да Рохонци револвер није опалио, кад се рвао са младићем, већ неколико тренутака после — дакле није опаљен у самообрани.

Посл. Хелфи је за Ирањијев предлог. Посл. Алг. Бети вели да није све онако, као што је Орбан причао. Колико је он у тој ствари умешан, рећи ће то пред имунитетним одбором. Тамо то спада. Каже да је он тукао боксером оног младића, овај би много горе прошао, а он носи боксер са собом. Боксер у његовој руци много је опаснији од куршума из малог револвера. Младића је држао само за руку.

Заступник Вечеј вели, кад је изишао из саборнице, чуо је ларму у ходнику, те потрчи тамо у мисли, да је когод од његових другова нападнут. Кад је стигао тамо, видео је једног младића свог у крви. На њему је било више рана, из којих је крв цурила. Неколико владиних посланика држали су га, а неколико тукли. Хтео је да брани младића, али у том тренутку чуо је пуцањ. Мислио је, да се тај пуцањ њега тицао, повиче: „Заиста је то нитковлук, да се у саборници пуца“. Рохонци одговори: „Ја сам пуцао!“ — При томе груне Вечеја у прса. „И на вас ћу пуцати, ако ме дирате!“ Вечеј запита Рохонција, да ли га је хотимице гурнуо у прса; Рохонци одговори: „Нисте ме дирали, дакле, нисам хтео да вас вређам“.

Пољони каже, да данас говори, а прећиће доста времена, кад ће опет говорити. Што је видео, казаће сада само у главном. Кад је изишао из саборнице, видео је, како њих више туку једног младића. Овај је био већ скоро претучен. У томе чуо је пуцањ, а за тим видео је, како је један посланик још три пут ударио младића. Ко је тај посланик, рећиће на суду.

Апоњи се слаже са Тисом у ствари Ирањијева предлога.

Ф. Фењвеши вели, да га је Рохонци овластио, ако би у сабору дошло да се о његовој ствари говори, да у његово име изјави, да њему (Рохонцију) није ни на ум падало да пуца као што и није у истини пуцао, него је само на питање: „Ко је пуцао?“ сав узрујан повикао: „Ја сам пуцао!“

Ирањи повлачи прву тачку свог предлога натраг, а другу тачку сабор усвоји.

Тали предлаже, да председник замоли посланике, да не долазе с оружјем у саборницу. Председник то чини, но посланици Перцел и Силађи не одобравају то, али пошто је већ председник то учинио — нема се куда, само нека се не претреса о тој ствари даље.

* * *

О догађајима на сокаку тог дана, да забележимо ово: Одмах у јутру искупила се велика множина света пред саборницом. Ту је дочекивала опозиционе посланике са „живео“, а владине са „доле с њима!“ Но полиција се није мешала. Тек кад једног ђака затворише, што је викао „доле с њима“, множина се узбуни и полиција се умеша. Растера светину испред саборнице. Ђаци се повуку у двориште политехничке школе. Ту су чекали до свршетка седнице. За то су време саставили изјаву, коју одма сви потписаше. Та ће се изјава штампати и лепити по ћошковима.

Кад су посланици почели излазити из саборнице почеш ђаци опет викати. Светина је чекала у другом сокаку од саборнице. Тим сокаком упути се Тиса. Кад је стигао у светину, паде један камен на кочија његова. Мало затим, па почеше падати камениће са свију страна на Тисина кола. Камениће су падале све док кола нису заишла у други сокак. Свет је напао осим тога влад. посл. К. Пулског, за кога се чуло, да је једног новинара у саборници напао. Пулског хтео је посл. Терш (крајњи лев.) да одбрани. Неко из светине зграби на то Терша и удари га неколико пута штапом по глави. Терш се сруши на земљу. У томе стиже полиција, али не мога светину растерати. Светина се поче и на њу камењем бацати. Свет се разиђе тек кад војска дође. Војска је хтела и ђаке у дворишту политехничке школе да растера, но ректор то није дао.

То је било јуче до 2 сата после подне.

Догађаји у Србији.

(Извештај дописника „Заставе.“)

Београд 7. марта

Сутра се креће нарочита лађа, која носи београдске радикале у сусрет Николи Пашићу, који се враћа у своју домовину, за којом је пуних шест година туговао. Дочек, који му спремају другови и поштоваоци у Београду биће величанствен и срдачан, каквог давно није било у српској престоници. Осим Београда дочекаће Пашића нарочитом лађом и Голупчани и Пожаревчани. Доласку Пашићеву радује се цела Србија. Оне силне телеграфске честитке из унутрашњости, које стижу пре но што је Пашић и дошао, најбоље показују колико је он поштован у Србији. Извештај о његову доласку добићете у своје време.

О доласку митрополита Михајла могу вам такође доста важне вести саопштити. Митрополит ће се свакако вратити, о томе спора нема. Време је збиља да се и у српској цркви заведе ред, јер Србија не може напредовати, док се на свима гранама државна живота не заведе потпун ред, у опште, док све, па и црква не пође својим законитим и правилним током. То је чин, који се оспорити не да, и кога ни један искрени пријатељ Србије неће ни покушати оспоравати. С те стране може бити сваки умирен, па и они, који су већ почели да пребацују и — замерају.

Краљ Милан је отпутовао у Беч ноћас. Тамо ће се бавити само неколико дана, после ће се вратити у Београд, да одавде иде на исток. Краљ Александар остаје у Београду, а крај њега један од краљевских намесника.

Либерална странка имала је прекјуче свој главни скуп. Збор је, изузимајући неке смешне призоре, прошао у реду. Циљ му је била, да либерална странка обележи своје становиште према новој влади и да изабере себи првака место г. Јована Ристића, који је, постав краљевским намесником иступио из либералне странке. Вођу до душе нису изабрали, ал су се натресали над радикалима, обећујући их, да су они (замислите радикали!) криви — Сливници. Једина последица те либералне мудре тактике, била је наравно та, да либерали не могу помагати оне људе, који су „виновници Сливнице“ и затресе се земља и створи се закључак — да се либерали држе независно од радикалне владе. Они су зацело мислили, да ће то поразити радикале. Та да није шала — њихова помоћ!

Влада је већ започела рад на унутрашњим изменама. Распис министра унутрашњих послова г. Таушановића послао сам вам и ви сте могли из њега видети, какав је програм унутрашње политике радикалне владе. Тај распис је добра лекција полицијским властима, он им је управо пропис њихова рада. Тамо се они опомињу да ништа не прекорачују наређења устава и закона и препоручује им се, да „вазда имају на уму, да ред није мртвило као што ни разузданост слобода“ . . . Распис је учинио свугде врло добар утисак. У народу влада велико весеље, што му се подјемчава лична слобода. Страначко гоњење је престало, нема више затварања, прогањања новинара и листова. Све је у земљи задовољно са садањим стањем ствари, па и партије су срећне што су једаред дошле у положај слободног кретања. — Влада поставља комисије за предрадњу око оних закона, који проистичу из новог устава. Скупштина се неће састајати до септембра, а онда ће узети у претрес те законе.

Завршујем свој извештај пун радости, што вам једва једном и из Србије могу што добро да јавим. **И. И—ћ.**

Политички преглед.

Како су пре три године прогнали Пољаке из Немачке. У Немачкој је изазвало велику узрујаност откриће Путкамера-Плаута о прогону Пољака из Немачке и о намери пруске владе, да се у Пруску доведу кинески радници. Има томе три године, како је пру-

---

Кад је рок истекао, искупили су се сви, да се изброје. Сваки се хвалио, што је уграбио, а ту су били и Жидови, који су све то куповали. Мијат не показује ником свој сат и у њему „црну кукавицу“, јер је мислио, како је велико чудо уграбио и како ће много новаца добити. Његови другови запиткивали су га: шта је он уграбио, и зашто се не похвали, јер то није грехота ако се нешто од непријатеља на јуначству уграби. Мијат је мучао и само би рекао: „чућете, што сам уграбио, па и ако је црна кукавица, то ће она мени лепо запевати и пропевати.“ Његови другови били су још више радознали и нису му дали мира, док им најпосле није сат показао. Отворили су и вратаоца од сата, па су завиривали, да виде, да ли су они точкови у сату жути или бели, т. ј. да ли су златни или сребрни, а за кукавицу нико се није ни бринуо. Точкови су били гвоздени и сваки је видео, како Мијат није много шићарио.

Мијат је завиривао у сат, да види, где је кукавица и тек кад је отворио вратаоца више сказаљке, видео је дрвену кукавицу. И сам се уверио, како се преварио, па је свој сат понудио једном Жиду, да му прода. Жид није хтео да у сат завирује, нити је отварао вратаоца, где је кукавица, него је Мијату понудио само два форинта. Мијат га је погледао и рекао му, да га „стресу двије грозвице“ и како му за онаки сат, у ком је лепа птица, која лепо кука, може и сме само два форинта понудити! Жид му није више хтео дати, нити је хтео, да његов сат гледа. Дошао је други и трећи и ни један није му хтео више од два форинта понудити.

Требало је, да из Беча у Угарску пође. Мијат није знао шта ће с вражјим сатом и својом дрвеном црном кукавицом; реши се, да исти Жиду прода, али да му дозволи, да оној кукавици језик ишчупа, да ником више не кука, као што је њему у зао час закукала. Жид му рече: „Ако исчупате кукавици језик, то вам не дам за сат више него једну форинту, а с кукавицом заједно даћу вам два форинта, јер овај сат без кукавице, неће нико да купи!“ Мијат му је пружио сат и кукавицу и рекао му: дај два форинта и ево ти сата и кукавице, а да дрази Бог даде, кукала ти црна кукавица док си год жив, а мени била и остала здрава на рамену глава. Кад би год старац Мијат о својој кукавици и сату причао, то би му се присутни смејали.

Мало по мало постајала је Мијатова крчма празнија и у њој не би се као обично чула галама и певање. Мијат је већ свршио и од оних 300 фор. што је у крчму уложио, није имао ни гроша, а није више у крчми ни вина имао. Уз све то био је винарима дужан, који су га на све могуће начине натезали, и хтели да се осигурају. Мијат није ни сам знао, како је пропао, и камо су му новци, које је у крчму уложио? Знао је, да су му неки за вино дужни и на гаравом очађелом зиду, било је много потеза кредом, колико је свој, а колико онај пијанац вина на вересију попио, али је Мијат знао, да онај дуг ни сила московског цара не би наплатити могла.

Мијат није редко плаћао општини аренду, као ни потрошарину, а није ни порез платио. Општина тражи своје, а већ је ту и егзекутор, који је дошао да наплати државни порез и у Мијатовој крчми заплени све што нађе.

Општински начелник и порезник уз присуство пандура и сеоског старешине, пописују у Мијатовој крчми што нађоше, али како нису друго нашли, до два празна винска бурета, неколико чаша и стакала, то су брзо посао свршили и Мијатову крчму оставили.

Мијат оставља своју крчму и сели се у своју кућу и своје село откуда је и дошао. Са собом не носи ништа, јер ништа и нема. Све што је имао, то је у крчми упропастио, а што је остало, то су му за порез запљенили. Мијат се из десперације код неког свог пријатеља, другог бирташа добро напио, иде кроз село и у глас виче: „Нек је проклет свака од нас сељака, који своју кућу остави и отиде, да буде бирташ, јер му је боље, да се у море утопи!“

Старац Мијат омрзао је крчму и крчмаре, па и ако је донде радо пио, то се оставио пића и мрзио све оне, који пију и опијају се. Он није никад хтео, да иде у крчму, нит га је ко год више пијана видао.

Мало их је, који су од Мијата пример узимали, а још их је мање, који су у стању, да своју страст зауздају и престану пијанчити, него терају керу, док им не звекне мотика више главе, или док до просјачког штапа не докотурају. **П. У—ц.**

ска влада велик број пољских радника прогнала из источних пруских покрајина, из Познањске. Сад је председник главног пољопривредног друштва западно-пруских пољопривредника, Путкамер-Плаут, брат бившега немачког министра унутрашњих послова, открио, како су се ти пољски радници прогнали. Он је изјавио пре свега, да је пре три године одговорио пруску владу да се окане протеривања Пољака, највише за то, што би се нанела грдна штета пољопривреда услед губитка толиких радних снага. Ондашњи министар унутрашњих послова, Путкамер признао је и увидео је, да је то сасвим тако, те је поднео о томе извештај Бизмарку. Но државни канцелар одговорио је: „За четир недеље мора четрдесет хиљада Пољака на поље!“ Како је Бизмарк рекао, тако је морало бити. Ми знамо да су Пољаци протерани и да су се сви склонили у Русију.

„Одбор народног протеста“ у Лондону. У Лондону имали су ових дана чланови „одбора народног протеста“ конференцију. Стансфелд, који је председавао, приопштио је присутнима, да одбор има сада шест хиљада чланова, а његов проглас да је потписало 250.000 људи. У усвојеним закључцима осуђује се правосуђе у Ирској, јер се противи свима начелима законитости и праведности, те се не одобрава поступак владе и врх. држ. одветника у парници „Тајмса“ против Парнела. У вече је била велика скупштина, да се даде изражаја народном протесту против поступања с О' Бриеном и другим заступницима ирскога народа. Међу присутнима били су многи радикални и ирски заступници, а међу њима и Парнел. Председник је изјавио у име Гледстона, да ће либерална странка скоро изтражити поступак владе у њезиним одношајима према Парнеловом одбору.

ДОПИСИ.

Из митровачког котарског суда. Пет стотина педесет и више дана минуло је, како 29 грађана чаме у истражном затвору ради сумње, да су помагати хтели неког Ј. Фришмана, зидара у кривотворењу банки.

Дуго и сувише дуго је то, нарочито кад се сетимо, да 29 жена кукају за својим мужевима, около сто дваест већином нејаке деце вриште за својим родитељима; њихова имања пропадају, а код неки је већ сасвим пропало, а последице ће бити грозне. Ми смо чекали на дуги, предуги ток истраге и једва после 12 месеци свршетак дочекасмо. Зашто је истрага тако дуго трајала, и јели морала безусловно тако дуго трајати, избиће ваљда при расправи на површину. Док је истрага трајала, нисмо хтели дирати у ову ствар, но ево је већ пети месец како је оптужница издана а о расправи још ни спомена нема. Све се у недоглед отеже, и пошто ће то отезање неминовно новчану пропаст код тих 29 грађана изазвати, не можемо се уздржати, а да ево јавно не апелујемо на највише судиште, да се већ положи надлежном суду, да се коначна расправа у горњој ствари одржи.

Читао сам у осечким и пештанским листовима небројено пута, где су се сличне истраге водиле, па су исте за неколико месеци сасвим готове биле, па и коначна расправа одржана, после које истраженик буде ка̑жњен или иде својој кући. А ево код ово двадесетдеветорице после 18 месеци чамења у истражном затвору још расправа расписана није!

Колико сам од правника разабрати могао, који су оптужницу читали, излази, да је неколицина пробисвета са простим светом по Срему и Бачкој грозно швиндловала, мамећи од истих новце, за које ће новце бајаги после дупло добити, а тих лажних новаца ни било није.

По мом мишљењу и наша српска журналистика треба оваке ствари да прати, разуме се по себи, строго и беспристрасно и у оквиру закона.

За то ћу одмах рад судства пратити, те све што би у интересу публике, судства и правде било, износити на јавност.

Овде је данас изазвало изненађење судба Косте Арсенића због илочке штедионице. Говори се, да су се јуче по подне код њега приметили знаци умно-болности. Што о овом будем даље дознао, јавићу вам.

Баш кад завршавам ове ретке, добих поуздану вест: да су и оних 5 добринчана пуштени на слободу. Што се ствар тако отегла узрок је, што од румског котар. суда све до данас нису приспели последњи списи вођени у Добринцима. Г. судац истражитељ Пинтеровић је овде са 33 добринчана неуморно радећи за неколико дана истрагу довршио и да се од кот. суда у Руми тако поступало, били би давно тих 5 добринчана код својих кућа.

Скоро није ни један дан минуо, а да нису амо долазили Добринчани, те радили, да се њихови људи пусте. **Н. Н.**

Народна привреда.

Помаже ли тазе шталско ђубре и воћу као другим усевима.

По често видимо и слушамо, како љубитељи воћњака ђубре воће шталским ђубретом и то на разне начине. Тако н. пр. једни воћу ђубре стварајући воћњаке на жиле, други га под њих или око њих закопају, а трећи га мећу у јаме под фидане при расађивању.

Ово је истина погрешан начин ђубрења, јер се воће друкче ђубри, али баш кад би се свежим шталским ђубретом пођубрило и онако као што наука воћарска препоручује, опет то ђубре и такво ђубрење не би нам донело повољне резултате. Пре би нам донело штете но користи.

Неки пољопривредници, хтели су чак и да препоруче ђубрење воћа шталским ђубретом, сматрајући шталско ђубре као добро и за воће и мислећи, да то и пољопривредна наука одобрава.

Но да се препоручивањем оваквих неистина не би код нашег пољопривредног света стварало погрешно мишљење и о правој и чистој пољопривредној науци, — у коју он на жалост и онако мало верује, — налазим да је врло нужно да приметим: да се ђубрењем воћа са шталским ђубретом не постиже оно, што се ђубрењем жели да постигне, него нешто сасвим противно постављеној цељи.

У опште се мисли, да се дрвеће храни помоћу својих жила; т. ј. да жиле храну у се прво усишу па онда по дрвету разашиљу. Јест, али која је управо та материја коју жиле усисавају да би своје дрво могле одхранити? Да не буду то они груби делови различитих изметака, које ђубретом називљемо? Или је то само неко њихово унутрашње језгро?...

Баш ето о томе хоћу неколико речи да прозборим.

Природно је и неборимо правило, да бујан и здрав узраст дрвета зависи непосредно од жила. С тога при ђубрењу треба најпре узети у обзир особине жила, њихов узраст, њихово размножавање и т. д. једном речју цео њихов живот у опште.

Изданак, који жила под земљом за једно лето истера, бео је, пуначак, врло мекан и сочан. По некад бива тај изданак, та нова жилица 4—6 пута дебља од оне жилице, која је ову нову истерала. Ова нова жилица налик је на зубац (од гребени или чега подобног.) Врх јој је шиљаст. Њиме она крчи себи пут даље кроз земљу. На њој избија много њој подобних израсли, које се даље разграњавају. Те младе жилице могу се тако рећи сматрати као сунђер, који најпре у се упије животне сокове из хране дрвету намењене, па их тек онда дели дрвету.

Но одкуда ли постају сваке године те нове жиле?

Ако се узме у обзир, да се почетак биљног живота не развије никад пре, но што се жиле из сна не пробуде и не ступе у покрет и развиће, некој својој урођеној унутарњој особини (од прилике као и семе, које влагом, топлотом и угљеном киселином подстакнуто, истера из себе у земљу најпре жиле, па тек онда почиње терати и развијати се и над земљом) онда морамо доћи до закључака, да вегетација дрвета, та његова животна моћ, подстакнута пролетњом топлотом, влагом и неким унутарњим својим нагоном, почиње се појављивати најпре у жилама. Та ми видимо, да „мезгра“ — сок — треба дуго да струји кроз гране дрвета, па да се пупољци почну развијати. Пре но што би се мезгра из жила попела горе (у стабло и гране) не може бити ни помена о вегетацији, о животу дрвета. Најочигледнији доказ за ово, наћи ћемо онда, кад дрво зацељује себи какву рану. Дакле откуда набављају услове за живот и размножавање? (кад им то не долази ни с поља, ни изнутра дрвета).

Поменуте беле и меке врхове жила, можемо сматрати као колевчице, у којима почивају зачетци других (више или мање бујних) гранчица жила. Као што гранчице на дрвету имају своје пупољке — очца — у којима спава зачетак даљег живота, и из којих у њиховом будном стању расту нове гранчице, тако исто имају жиле такве пупољке — очца — у којима лежи живот будућих изданака. Упливише ли на њих повољна топлота и угљена киселина спојена са водом, онда се они отварају и пуштају у земљу велике израсли, а затим у брзо објаве своју животну моћ и над земљом. Ово већ морамо назвати растењем. И у најчистијем песку; т. ј. у песку у коме нема ни мрвице хранећих материја, напредује растење весело све дотле, до год у земљи нестане или воде или топлоте или угљене киселине; или кад сразмера топлоте, воде и угљене киселине није неправилна, т. ј. једнога су више мало, а другога опет врло много. Ако је на влажном и топлом времену, узраст спор и кржљав, онда је знак да нема довољно угљене киселине.

У оваком случају треба ђубрити; т. ј. треба дати земљи таквих материја, које стварају оно што земљи оскудева. Угљеник се увек брзо спаја са кисеоником, кога у ваздуху има неизмерна количина. Кад се угљеник споји са кисеоником, онда постаје угљена киселина. Она је гас безбојан, провидан и без мириса. Та киселина спојена са водом, осим незнатне количине извесних минералних соли (које имају уплива само на стварање сока у биљу) воћке, а нарочито код шљива и другог коштичавог воћа) може се рећи, да је воћу једина храна, коју оно из земље сише. Вода помоћу лишћа испарава се на топлоти, киселоник на сунцу излази а остане само угљеник и неки с њиме сједињени делови, од којих се потом воћка обнавља и напредује, — расте, живи.

(Свршиће се.)

Вести из места и са стране.

„Застава“ пуштена у Србију. Из Београда нам јављају, да је министар унутрашњих послова потписао акт, којим се дозвољава улазак у Србију: „Застави“, „Србобрану“ и „Стармалом“, листовима, којима је до сада био забрањен улазак у Србију.

Опомена. за времена. Приближује се 3. (15.) април, а то је дан, кад треба да је пореза за лањску годину уплаћена, јер ко до 3. (15.) априла није платио лањску порезу, не може бити до године бирач при избору посланика за угарски сабор. Истина, да саборски рок не истиче до године, али није ни мало сигурно, да до године неће доћи до избора. Ми се налазимо у бурном политичком времену, те је врло лако могуће да ће Тисино министарство пасти и да ће до године доћи до нових избора. С тога опомињемо наш свет, да не пропусти платити на време порезу, јер му је и тако нико неће опростити. Ако наступе бољи дани, те дође до нових избора, нек нико не каже, да је изненађен, те није држао да му се треба израније побринути.

Др. Миливој Миладиновић. Из Беча нам пишу да је на ондашњем универзитету ово дана Миливој Миладиновић положио и последњи строги правнички испит са добрим успехом, те је проглашен за доктора свију права. Живео!

Вечерња забава у Земуну. Земунска српска црквено-певачка задруга и земунско српско добровољно позоришно друштво приређује заједнички у недељу, 12. (24.) марта 1889. г. у дворани код „златног анђела“ „вечерњу забаву“ са певањем и позоришном представом у корист фонда за подмирење трошкова око приређења 500-годишње прославе на тужну успомену битке косовске. Део први: 1. „Спаваш ли злато моје“, самопев од Хорејшека пева г. И. Тропш. 2. „Ђурђев-дан“ од Доубека пева збор. — Део други: „Зидање Раванице“. Мелодрам у 3 чина с певањем, написао А. Николић, музика од Ј. Шлезингера. За тим: 4. „Оштре су наше сабље“ од Д. Јенка пева збор.

Помоћ уљманском срп. певачком друштву. Пишу нам из Уљме: „Уљмански свесни родољуби се тише се свога српскога певачкога друштва, које је с материјалне стране још слабачко, те га подпомогоше добровољним прилозима, и то: г. г. Јоца Коларов бележник 4 фор.. гђа Терезија Кањижа кр. поштарка 3 фор., Витомир Михајловић трговац 3 фор., Јоца Оморац трговац 2 фор. 50 нов., Трифун Лукић свештеник 2 фор., Симеон Бељин ц. кр. поручник 2 фор., Манојло Олар трговац 2 фор., Васа Кантарџија 2 фор., Велимир Препајевић трговац 2 фор., др. Пера Цијук у Избишту 1 фор. — Свега дароваше 23 фор. 50 нов. Нека им искрена хвала.“

Извоз сувих шљива из Босне и Хрватске расте све више. Очевидци уверавају, да пароброди, који из Реке и Трста путују за Америку, укрцавају по половину товара сувих шљива. Од септембра прошле године извезено је 34080 буренцади сувих шљива, и то 15968 буренцади преко Трста, а 18112 буренцади преко Реке. Свако буре тежи је дно на друго 200 кгр.

Хлеб са морском водом. Др. Ефстахије Шена расправио је занимљиво питање о употреби морске воде. Признаје, да је та вода од користи за шкрофулозне и за болеснике од других врсти болести, јер нема довољних својстава хранљивости, те да буде као средство за чување за многе друге болести, које је иначе тешко свладати. Пошто је непосредна употреба воде спојена са неугодностима, а да се то уклони, вели он, да је најбоље узимати је при мешењу хлеба. Хлеб, који се меси морском водом, јесте течнији а може се на дуже време сачувати. Осим тога хлеб је овакав здрав па и лековит. Своје расматрање пропраћује са неколико статистичких података, у којима разлаже успехе, постигнуте у болници Н. С. Мисерикордиа у Валенцији, која је у Шпањолској први добротворни завод. Сравњујући стање болесника, откако се је у том заводу употребљавао хлеб са морском водом, са оним из пређашњих година, указује се знатно побољшање. Из овог сравњења и оног о води средоземног мора, закључује на сигурне последице. Вели даље, да имаде вода десет до дванаест сати, пре него што се употреби мирно стајати, да се сталоже састојци. Ево у главном закључака дра Шене: 1. Хлеб са морском водом јако је користан, да се предусретне и излечи скрофула. 2. Хлеб са морском водом имаде исте састојке, које и сама течност. 3. Морао би се трошити у свим добротворним заводима који леже на обалама. 4. Најпосле би сеоски пекари, који се налазе уз обале, морали зготовљавати тај хлеб за продају, како би га свет употребљавао као здравствену храну.

Трговина.

= **Нови Сад**, 9. (21) марта. На нашој житној пијаци је радња са раном у великом застоју пошто је у пољу у највећем јеку радња овопролетња. Из магазина се утоварива пшеница а по нешто и кукуруза у лађе за горње пијаце. Код нас се не мењају до овога часа цене рани што знатније, једини кукуруз нагиње на вишу цену, но купци не пристају на повишицу. Зоби и јечма нема на пијаци, потрошња се из магазина подмирује. Цена је у нас рани данас ова: Пшеница новосадска, шајкашка и сремска у колико је на пијацу стигне по каквоћи од 6 ф. 80—6 ф. 90 н. Наполица 5 ф. 70 н. Зоб 4 ф. 80 н. Јечам 4 ф. 70 н. Кукуруз 3 ф. 90 н., 4—4 ф. 20 н. Све од 100 кгр.

Брашно. Како је отворена пловидба воденим путима брашна се у знатним количинама разашиље. Цена је међутим досадања остала. Радња са остали производи нашим је почела живљим током ићи од како се мало увременило. Купаца је са стране на: кромпир, пасуљ, лук црни и арпацик. Цене су свему и сувише умерене. Арпацик 14—16 ф. Лук црни 2—2 ф. 50 н. Пасуљ 10—11 ф. од 100 кгр. Кромпир 3—3 ф. 20 н. од 1000 кгр.

Маст се слабо тражи. Цена на мање 62—63 ф., на више 57—58 ф. Сланина се више тражи од како је отпочела пољска и виноградска радња. Цена је напредна. Сушена танка и средња 62—64 ф., тешка дебела паљена 65—66 ф. од 100 кгр.

Време пријатно пролетно. Вода у Дунаву надолази. Преко Дунава између наше вароши и Петроварадина се обавља колски саобраћај преко у велико намештеног понтонског моста.

*

У **Будимпешти**, 8. (20.) марта. На свршеном „Јозефи вашару“ био је рад и промет у слабу средњу руку. Инкасо врло хрђав. Производи и остала роба у колико им беше продаје продавани и куповани су ценом овом: Брашно слабо се тражило. Цене досадање. Вариво само за домаћу потрошњу тражено за извоз није пазарено. Пасуљ бели крупан 8 ф. 50—9 ф., пасуљица 9 ф. 25—9 ф., 50 н. жути 7 ф. Сочиво по каквоћи 12 ф., фино сочиво до 20 ф. Грашак за семе 12 ф., за трговину 8 ф. 50—9 ф. од 100 кгр.

Вуна. Купаца мало; свега 1200 м. ц, продано. Плаћана добра вуна за штоф и чоју 100—110 ф., средња за штоф 72—78 ф., лошија 58—60 ф., потиска друге стриже летња 53—54 ф., бачка чиста 52—53 ф., славонска зимска 55—56 ф., славонска летња 44—48 ф., барањска летња 51—52 ф.

Коже. Није никакве промене. Продано је до 60.000 ком. разних кожа овчијих. Плаћане немачке 2 ф. 20—2 ф. 60 н., бачке и банатске 2 ф. 10—2 ф. 40 н. од пара. Српске 109—112 ф. од 100 ком. босанске и хрватске 58—62 форината од 100 клг. Јагњеће 20.000 ком. продано а плаћане су лањске немачке 38—44 ф. од 100 кгр.. Овогодишње 40 до 50 ф., грубе вуне нове 50—60 ф. од 100 ком. са 2% попуста.

Коже сирове су већином од пара продаване пошто нису довољно суве биле. Продано је 5—6000 ком. кравијих по 12 ф. 50—15 ф. 50 н. 2—3000 воловских по 16—22 ф 1500 ком. питлинга по 15—18 ф. 6000 ком. коњски од 11—12 ф. сасвим тешке 12 ф. 50—14 ф. Све од пара.

Маст готова 65 ф. за април-октобар 61 ф. са буретом. Сланина 54—56 ф. за јуни 55 ф. 50 н. од 100 кгр.

Спирит. Од дужег времена спириту пада цена те није ни овом приликом напредовала цена пошто је продаја сасвим незнатна била. Плаћан прост 14 ф. 50—15 ф., рафиниран и порезан 52—52 ф. 50 н.

*

У **Будимпешти** 8 (20.) марта. Пшеница умерено нуђена, воља за куповање ограничена, тенденција лабава, промета 15.000 м. ц. Цена са $2\frac{1}{2}$—5 нов. попустила. Плаћана пшеница потиска 80. 7 ф. 65 н 78.8 7 ф. 40 н. Пештанска 79.7 7 ф. 40 н. 78.5 7 ф. 40 н. Стонобеоградска 79.4 и 79. 7 ф. 60 н. 78.5 7 ф. $58\frac{1}{2}$ н. Врбашка 2100 м. ц 77.2 7 ф. 30 н. Бачка 950 м. ц. 79. 7 ф. 60 н. 76.2 7 ф. 15 н. Банатска 77.5 и 76. 7 ф. 15 н. Панчевачка 3300 м. ц. 77.4 7 ф. 25 н. Ердељска 79.5 7 ф. 25 н. Све на три месеца.

Раж 5 ф. 85—90 н. Зоб 5 ф. 40—70 н. Кукуруз нов 4 ф. 55—70 н. стари кукуруз 4 ф. 80 до $82\frac{1}{2}$ н. Јечам 5 ф. 80—6 ф. Све готова роба за готов новац.

Термини: Пшеница за пролеће 7 ф. 12—14 н. за јесен пшеница 7 ф. 39—40 н. Пшеница за мајјуни 7 ф. 79—81 н. Зоб за пролеће 5 ф. 29—31 н. Репица за август септембар 11 ф. $33\frac{1}{2}$—$37\frac{1}{2}$ н.

*

У **Штајнбруху** 7. (19.) марта. Радња са угојеним свињима мирна. Догони напредно беху велики те је сада на окупу 132.373 ком. разне сорте. Плаћани угарски тешки матори 54—55 н. млади тешки 57—58 н. средњи 56—57 н. лаки 54—55 н. Сеоски тешки средњи 54—55 н. лаки 53—54 н. Српски средњи 54—$54\frac{1}{2}$ н. лаки 53—$53\frac{1}{2}$ н. Све од 100 клгр.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи
од 9. марта.

4% угарска златна рента — — —	101·75
5% „ папирна „ — — —	94·30
Дукати — — — — — — —	5·65
Наполеондори (20 франака) — — —	9·60
Немачке држ. марке — — — —	59·40

Најновије вести.

— Из Будимпеште јављају, да је саборски имутитетни одбор имао јуче седницу, у којој је закључио, да се има Рохонци позвати, да се до 11. (23.) марта или лично одбору представи, или да писмено своју изјаву даде.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 9. марта у вече).

Будимпешта. Расправа о обранбеном закону текла је данас сасвим млако. Полиција се постарала за одржање реда по улицама. Више су њих позатварани, те је тим предупређен сваки изгред. — Двобој између Полоњија и Крајчика био је данас после подне. И један и други остаће неповређени.

Уредништву нашег листа стигло на приказ:

О пећким патријарсима од Макарија до Арсенија III. (1557—1690.) од Иларијона Руварца архимандрита. Препштампано из „Истине“. У Задру. Штампарија И. Водицке 1888. Цена 50 нов. Добива се у уредништву „Српског Гласа“ у Задру.

Јаван рачун

о држаној „беседи“ у Ст. Футогу, 5. (17.) февр. 1889.

Од продатих улазница примљено	— 48 ф. 60 н.
„ добровољних прилога — —	— 15 ф. 60 н.
Свега	64 ф. 20 н.
Расход — — — — — — —	— 32 ф. 30 н.
Остаје чистих — — — — —	31 ф. 90 н.

Приложили су гг.: По 2 ф.: Сигмунд Цвик; по 1 ф. 20 н.: Владислав Будаија, Стеван Илић; по 1 ф.: Драгиња Кирић из Фелдварца, Милош Папић, Коста Шијачки, Јосиф Ајгл, Стеван Ковачевић; по 80 н.: Јован Пантелић, Младен Марић из Бегеча, Јован Беквалац; по 60 н.: Чедомир Бошић, Никола Ћирлић; по 50 н.: Јован Петровић; по 40 н.: Др. Строне, Душан Продановић из Грабова; по 30 н.: Гавра Миљков; по 20 н.: Ђока Попов, Драга Букинац, Паја Бошњаков, Сава Ропић; по 10 н.: Мита Букинац, Софија Могић. — Свега 15 ф. 60 н.

Свима поштованим приложницима изриче овим у име срп. црк. певачког друштва најтоплију захвалност: **„Одбор“.**

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Изашла је II. свеска **„Народног Пријатеља“:**

ДРЖАВА И НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Написао

ПАЈА МАНДРОВИЋ.

„Народни Пријатељ“ излазиће од сада редовно (4 свеске годишње), па ће се надокнадити и оне свеске, које се лане закасниле због познатих неприлика.

Како смо вероватно на прагу српског народно-црквеног сабора, а како се ближи и петстогодишњица видовданска, то ће идућег месеца изаћи узастопце две свеске „Народног Пријатеља“, које ће расправљати питање наше автономије и косовску битку. Претплата на 4 свеске стаје 1 фор.

Средишни одбор целокупне срп. нар. слободоумне странке се нада, да ће имућнији чланови странке претплатити се на више књижица, те ће онај сувишак поклонити сиромашним члановима странке. Тим средишни одбор има на уму, да се „Народни Пријатељ“ што већма распростре по народу, а и то, да буде што већи приход, која ће се употребити на просветне, добротворне и економске потребе.

Претплата на 4 свеске стаје 1 фор. Цена појединој свесци 30 новч.

Новци и претплата шаљу се на благајника одборског Ј. Т. Чавића у Новом Саду.

Уреднички одбор „Народног Пријатеља.“

ПОЗИВ.

Овим се п. т. чланови новосадског својевољног грађ. ватрогасног друштва учтиво позивају, на

РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се у друштвеним просторијама у недељу 12. (24.) марта о. г. одржати.

Н. Сад 7. (19.) марта 1889.

Стеван Поповић-Пеци,
председник и главни командант.

✝

Са неизмерном тугом и болом у души, јављамо свима сродницима, пријатељима и знанцима, да је наш нигда незаборављени син, брат и шурак

ИВАН ИСКРИЋ,

дана 4. марта 1889. год. после кратког али тешког боловања у својој 22-ој години преселио се у вечност.

Тело милог нам покојника опојано је и у породичну гробницу положено.

У Алабунару, 12. марта 1889. год.

Мита Искрић, отац; Христина Искрић, рођ. Максимовић, мати; сестре: Десанка, Даринка, брат: Бранко. Зет: Бранко Токин. Панчево. Сестра: Милка Б. Токин, рођ. Искрић, Панчево.

ПОЛОВИНА ЛОКАЛНЕ ЛАЂЕ

НИМФА

продаје се под врло повољним условима. Ближа извешћа даје

Милана удова Мирковић,
из Каменице, за сада у Земуну
у Ферковој кући.

2—3

ЋУРЧИНСКА РАДЊА

АЦЕ ЛЕСКОВЦА

у Сентомашу

потребује два помоћника, који би могли одма ступити у радњу. 3—3

За одржање и полепшање

ЖЕНСКЕ ЛЕПОТЕ

је

ДРА БОТЕ ПОМАДА ЗА ЛИЦЕ

најбоље средство. Она уклања за најкраће време, **пеге, мрке флене** и свакојаке **оопе у лицу.** Сасвим је нешкодљива и како се ова **не прави од масти,** то не проузрокује бубуљице на лицу. Цена једне тегле 1 фор., мала тегла 50 новч.

Дра БОТЕ ВОДИЦА ЗА УМИВАЊЕ

особито добро средство да чува лице од бора и чини да лице постаје свежије и добије еластичност. Једна боца 50 новч.

РИКАРДОВ ВЕЛУТИН ПУДЕР

најфинији прашак за лице (пудер), нема никаквих шкодљивих и штетних частица у себи, а добија се у **белој, ружичастој и жућкастој** крем-боји. Једна оригинална кутија стаје 1 фор.

Главно стовариште за разашиљање код произвађача

Александра пл. Ковача апотекара у В. Бечкереку.

Главно стовариште у Н. Саду у трговини Панте Јовановића. У Митровици: К. А. Суботића. Јамина: (Славонија) Ј. Песина. У Будапешти главни депо: Josef Török, Königsgasse 12. — У Темишвару апотеке C. M. Jahner, Klausmann und Albert (Stadtapotheke), St. Tárczay.

Само је онда прави наш производ, ако има горе насликана наша заштитна марка и ако је зготовљена у апотеци АЛЕКСАНДРА КОВАЧА. 3—10

Наручбине са стране обављају се најбрже.

Günstige Gelddarlehen

können jene erlangen, welche eine ständige Jahreswohnung besitzen, beziehungsweise diejenigen welche über ein Einkommen verfügen u. zw. **Gewerbetreibende, Kaufleute, Beamte, Officiere, Private, Grundbesitzer** u. s. w. dem Verhältniß entsprechend von **fl. 50 bis 1000 fl.** als **Personal-Credit** rückzahlbar in kleinen wöchentlichen, monatlichen oder virteljährigen raten, gegen 6 Percent Verzinsung.

Auf **Intabulationen** Beträge bis zu jeder Höhe auf **Amortisationen** oder ohne solche. Nähere Auskunft bei **G. A. Steiner Budapest, Gr. Károlyi utcza 12.** Briefliche Aufträgen sind 3. St. Marken anzuschließen. 2—3

„ЕКСЦЕЛЗИОР“

справа за крунење кукуруза.

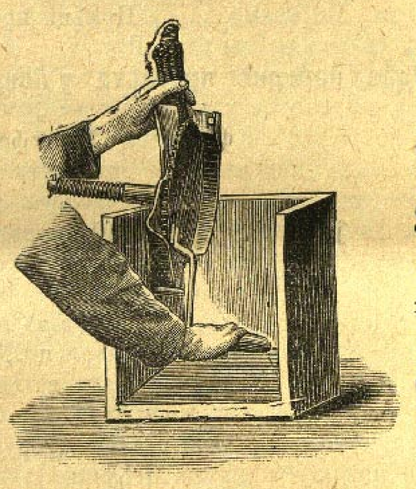

Окруни до 1 хктлт. на сат.

Тежина око 5 кила.

Цена 4 фор. а. вр.
За Србију 8 динара.

Ове у сваком погледу врло практичне справе могу се добити једино код:

Д. ЈОВАНОВИЋА СИНА у ЗЕМУНУ

комад по 4 фор. а. вр. за готов новац уз поузећe. Цела справа тежи једва 5 кила, те се може по свој држави поштом слати. Ко унапред пошаље **4 фор. 40 новч.** доставиће му се ова справа франко.

Поручбине из краљевине Србије нека се заједно с новцем управе **једино на:**

Српско пољопривредно друштво у Београду

које се, осведочено о особитој практичности ових справа, примило растуривања истих по Србији. 17—30

I. ИЗВЕШТАЈ

НАРОДНЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У СР. КАРЛОВЦИМА

ЗА ГОДИНУ 1888. (ПОЧАМ ОД I. МАРТА ДО 31. ДЕЦЕМБРА)

СТАЊЕ ЗАВОДА.

ИМОВИНА.	фор.	нов.
У готовини — — — — — —	546	12
У меницама — — — — — —	11.482	80
У вредности намештаја — — —	671	41
У предујму — — — — — —	55	—
Губитак — — — — — — —	37	46
	12.792	79

ДУГОВИ.	фор.	нов.
На деонич. глав. I. кола ф. 7.463·75		
На деонич. глав. II. кола ф. 1.407·—	8870	75
На улоге — — — — — — —	3731	84
На 2 веровника — — — — —	190	20
	12.792	79

ПРЕГЛЕД ГУБИТКА И ДОБИТКА.

ИЗЛАЗ.	фор.	нов.
На плати — — — — — — —	660	—
На станарини — — — — — —	90	—
На администр. трошковима — —	605	60
На 10 проц. порезне пристојбе — —	1	—
На каматама од улога — — —	56	64
	1413	24

УЛАЗ.	фор.	нов.
На уписнини — — — — — —	761	—
На закаснини — — — — —	14	85
На есконту — — — — — —	566	53
На штампи — — — — — —	33	40
Губитак — — — — — — —	37	46
	1413	24

У СР. КАРЛОВЦИМА 31. Децембра 1888.

ЗА КЊИГОВОДСТВО:

Милан А. Ђермеков с. р.
књиговођа.

ЗА УПРАВУ:

Коста Павловић с. р. **Матеја Седер** с. р. **Ј. Савић** с. р.
управитељи.

НАДЗОРНИ ОДБОР:

Пера Веселиновић с. р. **Др. Ђорђе Крсојевић** с. р. **Фрања Чачић** с. р.

ПОЗИВ

НА

I. редовну главну скупштину

НАРОДНЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У СР. КАРЛОВЦИМА

која ће се држати

У СУБОТУ 6. АПРИЛА (25. МАРТА ПО СТ. К.) 1889.

У САБОРСКОЈ ДВОРАНИ У 1 САХАТ ПОСЛЕ ПОДНЕ.

На дневном су реду ови предмети:

1. Конституисање скупштине.
2. Извештај управног и надзорног одбора.
3. Давање опроснице.
4. Избор новог управног и надзорног одбора и повереника.
5. Измена неких основних правила.
6. Предлози појединих чланова који се 5 дана пре скупштине управи пријаве.

1—1

УПРАВА

„Народне задруге за међусобно помагање и штедњу у Ср. Карловцима.“

ОГЛАСИ.

ПОЉСКА И БАШТЕНСКА

СЕМЕНА

ПРЕПОРУЧУЈЕ ТРГОВИНА

Д. АРНОВЉЕВИЋА

у Новоме Саду код „Црног Орла“.

Наручбине са стране шаљу се поштанским подузећем (Nachnahme) и извршиће се брзо и тачно. 3—3

СУВАЧУ

СА ЦЕЛИМ ПРИБОРОМ

продајем под врло повољним условима.

СТЕВАН СРЕТИН,
поседник у Фелдварцу.

1—1

ОБЈАВА.

У Тителу, врло реномирана трговина шпецераја и галантерије у вредности од 6000 фор. продаје се уз врло повољне услове. Ближа извешћа даје тителски вр. бележник г. **Гаснер.** 1—3

ПОЗИВ

на

ДЕСЕТУ РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

СРПСКЕ ЗАДРУГЕ

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У СТ. ПАЛАНЦИ

која ће се држати у недељу 12. (24.) марта тек. год. у два сахата после подне у овдашњој I. српској основној мушкој школи.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управе и надзорног одбора о раду, за 1888. годину.
2. Поднашање билансије и подела апсолуторије.
3. Подела чисте добити.
4. Предлози управе.
5. Избор управе и надзорног одбора.
6. Избор 3 члана за оверовљење скупштинског записника.

У Ст. Паланци 26. фебр. (10. марта) 1889.

1—1 **УПРАВА.**

БАШТЕНСКОГ СЕМЕЊА

РАЗНЕ ВРСТЕ

препоручује

СПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

П. РОМАНОВИЋА

„код црне вашке“ у Новом Саду. 1—2

Част ми је мојим поштованим муштеријама и цењеној публици до знања ставити, да сам мој бивши салон на главну пијацу у кући г. Васе Милутиновића, (у којој се и уредништво „Заставе“ налази) преселила и моје подузеће знатно повећала, тако да сам у стању моје поштоване муштерије са

НАЈНОВИЈИМ И МОДЕРНИМ ШЕШИРИМА

ЗА ГОСПОЂЕ И ДЕЦУ

по најјефтинијим и солидним ценама послужити.

Уједно примам оправку шешира, а поруке са стране обављам најтачније.

С одличним поштовањем

1—3 **МАРА ПОПОВИЋ**
код париског шешира.

У СВИМА ТРАФИКАМА.

НАЈБОЉА
АРТИЈА ЗА ЦИГАРЕТЛЕ
ЈЕ ПРАВИ

LE HOUBLON

ФРАНЦУСКИ ФАБРИКАТ
од CAWLEY & HENRY
У ПАРИЗУ.
ЧУВАЈТЕ СЕ ПОДРАЖАВАЊА!

3—26

Главно стовариште за Аустро-Угарску: **OTTO KANITZ & C°,**
I. Stoss im Himmel, 3, Беч.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.